

ELVIRA DOLINARJEVA:

Odkod je premog.

Pripovedovala učencem II. razreda.

Ega je že jako, jako dolgo. Tako strašno dolgo, da ni bilo takrat še nobenega človeka na svetu. Naša zemlja je bila takrat še mlada. Oh, kako lepa in mlada je bila še! Pa kakor so vsi mladi ljudje, je bila tudi ona gizdava. Saj to že veste, da je zemlja okrogla. Kakor velika tikva se kotali tukaj po zraku. Vedno se obrača in obrača in se šeta okolo solnca. O, takrat je bila še tako mlada in tako vroča! Pa se je vsako jutro smejala zlatemu solnčecu: »E, solnčece moje, le lepo me obsevaj, da bo moja oblekica bolj zelena, da bo bolj bujno raslo moje zelenje in da se bo moje morje bolj svetilo v tvojih zlatih žarkih. Oj, lepa hočem biti, lepa!«

Pa je bila tudi res lepa. Vsa je bila pokrita z zelenimi gozdovi. Tako neizmerno drevje je bilo to, da je segalo skoro pod oblake. Pa čudno, čudno je bilo to drevje. Nič ni bilo podobno našim lipam in jelšam in hrastom. Naličilo je bolj velikanskim praprotim. Tako mogočno so se zibali tisti veliki listi v vetru; deblo je bilo pa tako debelo, da bi ga vas deset komaj objelo. Take gozdove je imela takrat zemlja.

Vmes so pa bila velika močvirja in veliko, neizmerno morje, ki se je tako svetilo v solncu kakor raztopljeno zlato. Zato je pa bila tudi ponosna naša zemlja, pa je pomežikala staremu mesecu: »Hej, bratec, ali me vidiš, kakor sem se nagizdala? Ti se pa tako čemerno držiš! Ali mi ne privoščiš moje lepe, zelene suknjice?« — Mesec je pa samo grdo gledal in ni rekel nič. Hodil je okolo zemlje, ogledoval si jo je od vseh strani in si je mislil: »Čakaj, tudi ti ne boš vedno mlada!«

Bila pa je zemlja takrat še mlada in je imela še vročo kri. Tudi solnce je takrat še huje pripekalo kakor danes. Zato še niso mogli živeti ljudje na zemlji. Uh, to bi jih bila glava bolela od te hude vročine! Pa tudi naših živali še ni bilo. Vsem je bilo takrat še prevroče na zemlji. Saj znate, kako pes v vročini jezik moli iz gobca in težko sope. A živina leže kam v senco, pa se neče pasti, kadar solnce preveč pripeka. Takrat je bilo pa še veliko bolj vroče. Torej nobene naših živali še ni bilo. Zato so pa bile drugačne živali, n. pr. veliki kuščarji, tako dolgi kakor vsa ta naša šolska soba. Pa še celo kreluti so imeli eni kakor pravi pozoji, pa so frčali po zraku. Uh, grdi so bili ti pozoji!

Ko se pa je zemlja tako obračala okolo solnca, se ji je začelo hipoma nekaj po drobi čudno mešati. Menda je bilo celo njej pre-vroče, da ji je v črevih kar kipelo. Pa kar nenadoma, sama ni vedela kako, ji počí gori njena lepa, zelena skorja in iz sredine bruhne ogenj. Kar žareče in vroče se je izlilo iz tiste razpokline. Lepi zeleni gozdovi so se lomili, da je samo tako pokalo in hreščalo. — Ali ste že kdaj čuli, kako podirajo drevo? Kako to poka in škriplje med vejevjem, ko drevo pade! A to je komaj eno drevo! Kaj pa takrat, ko se je naenkrat lomilo tisoče in tisoče dreves! To je bila lomnjava in treskanjel! Zraven je pa zemlji v drobu še grmelo in bobnelo, da groza. Tako strašno je to bilo, da je le sreča, da ni bilo takrat še ljudi. Zemlja sama se je prestrašila in je tožila: »Ah, moj Bog, kako je meni hudo! Gotovo bom morala umreti! Tako me žge in grize v črevih!«

Pa ni umrla naša zemljica. Sčasoma ji je odleglo in se je spet pomirila in nič več ni bruhala iz sebe. Ali kakšna je bila zdaj njena lepa, zelena obleka! Ojoj, vsi tisti lepi, zeleni gozdovi so se podrli. Zemlja jih je zarušila in ni jih bilo več. Samo kamenje, pesek in gola zemlja je bila tam, kjer so stali prej gozdovi. A gozdovi? Globoko notri v zemlji so bili skriti. In nič jih ni bilo več videti.

Mesec tam gori se je zemlji porogljivo smejal in jo je dražil: »He, kje pa je zdaj tvoja lepa obleka? Zemlja pa je bila žalostna. — Pa ne dolgo. Kmalu se je potolažila in si mislila: »A kaj, jaz že spet novo zelenje izpodredim, a stari gozdovi naj le lepo počivajo notri v meni! Nekoč pride še vse prav!«

Pa res je bilo tako. Zemlja je zopet ozelenela, novo obleko si je nataknila. Pa kakor je bila starejša, tako se ji je pohladila prevročá kri in so prišle namesto pozojev druge lepše živali. Pa je dal Bog nazadnje še človeka.

Dolgo, dolgo je človek že živel na svetu, da ni nič znal za one zakopane gozdove. Ko so pa ljudje prav globoko kopali v zemlji, so odkrili čudno, črno, trdo stvar, ki je bila skoraj čisto podobna kamenu. Pa ker je ta kamen gorel, so ga izkopali, da bi z njim kurili. In zdaj ga iščejo povsod v zemlji. Razkopljejo zemlji drob, pa kjer dobe ta črni kamen, pravijo, da imajo premogokop. In ta črni kamen je premog. Tako so se izpremenili v zemlji oni lepi, stari gozdovi v premog.

